

SZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA
Hónapontaiban élve.
1 évre ..... 18 Ft.
3 évre ..... 50 Ft.
6 hónapra ..... 10 Ft.
Hónapontaiban élve.
1 évre ..... 20 Ft.
3 évre ..... 55 Ft.
6 hónapra ..... 12 Ft.
Egyes szám ára 1 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, kivételül
Ünnep után napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezsa-sz. 8.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére sem
vállalkozik.
Előfizetők és hirdetősek a kiadó
hivatalhoz forduljanak.

XIII. évfolyam 158. száma.

Nagyvárad

Csütörtök, 1917 július 12.

A minisztériumok szaporítása a Ház előtt.

Budapest, július 11. (Saját tudósítónktól.) A képviselőház ülését ma délután fél 4 órakor nyitotta meg Szász Károly elnök.

Beck Lajos pénzügyi előadó a bizottságok jelentéseit terjeszti be.

Napirend előtt felszólal Madarassy-Beck Gyula báró. A napjai felszólalásait háborura uszítással védte meg. A vádat nevével szembe tartja. Önvédelemből vívunk a háborút, amelyet ellenségeink kezdték. Egy óhaja van csupán és az: a béke. Az az elve, hogy az előző háborút ne folytassuk tovább, mint ameddig a magyar nemzet integritását és szabad fejlődését biztosító békét meg nem köthetjük. Ez volt az elve Tiszának, Andrássynak és Apponyinak is. Most háborús politika nincs, csak békepolitika. Abszurdumnak tartja, hogy: aki Károlyi politikáját támadja, azt háborura uszítónak nevezzék el.

Károlyi Mihály gróf szóval fel ezután személyi kérdésben. Eliségével veszi tudomásul, hogy Madarassy-nak nincs más politikai célja, mint a béke előlétele; de ugyanakkor tiltakozik az ellen, hogy őt az antant politikájával kapcsolatba hozzák. A béke érdekében szerinte nemcsak akarni, hanem cselekedni is kell, mint ahogy Czernia is cselekedett. A békét csak a demokrácia hozhatja meg.

Ezután áttérnek a napirendre.

Rakovszky István előadó ismerteti a minisztériumok szaporításáról szóló javaslatot és elfogadásra ajánlja.

Hegedüs Lóránd szerint a javaslat a választójog kérdésével van kapcsolatban. Az ő egyéni nézete az, hogy a kormány a javaslattal személyi garanciát akar szerezni az őt támogató pártok részéről. A javaslat tulajdonképpen a közjogi kedélyekedésben, amikor a kormány új államférfiakkal akarja a tekintélyt öregbíteni. Kívánja, hogy az új minisztériumoknak a hatáskörét is állapítsák meg. A hatáskört a minisztertanács nem jelölheti meg, mivel az nem a kormány magánügye.

A választójog nem öncél, különbségek tartja, hogy valaki arra törekedjék, hogy a választójogból személyi kérdést rendezzen. Az ipari munkások választójogát nem tartja a nemzetre nézve veszélyesnek, mivel a munkásság nyolceven százaléka. Hangosítja a közigazgatás államosításának szükségességét.

A minisztériumok szaporításáról szóló javaslatot nem tartja szükségesnek, azonban mégsem szavaz ellene, hanem nem vesz részt a szavazásban.

Cserny Károly az osztrák viszonyokról beszél, bizalmat szavaz Tiszának, végül elfogadja a javaslatot.

Gründisch Guldó megjegyzi, hogy a kormány nem szervez tárcs nélküli Erdélyt restauráló minisztériumot. A javaslatot elfogadja.

Az elnök 7 órakor megszakítja a vitát a féltereknek az

interpellációkra.

Először Esterházy válaszol egy multikori interpellációra. Kijelenti, hogy a békére mindig készek vagyunk, a béke csakis az ellenségeinken múlik.

Az osztrák belügyekbe nem akar beavatkozni a dualistikus paritás elvénél fogva. Az a meggyőződése, hogy a mi fiaink nem azért ontják a vért, hogy a háboruban meggyöngyüljenek, hanem, hogy megérve kerüljenek ki.

Farkas Pál interpellált ezután, hogy miért szüntették be a gyorsított eljárást?

Váztornyai kijelentette, hogy a gyorsított eljárást csak a hadi szállítási ügyekben szüntették be, de ez a rendelkezés a törvény szigorára nézve nincs semmi befolyással. Erre a lépésre őt az ügyvédi kamarák sürgetése készítette. Megjegyzi még, hogy a bíróságoknál megszüntetik az ügyészi acotrárt, hogy az ügyészek a bíróságnak felébe ne kerüljenek.

A választ tudomásul vették. Az ülés este 8 órakor véget ért.

Hírek a kancellár lemondásáról.

Budapest, július 11. (Saját tudósítónktól.) Berlieni jelentések meggyezően közlik, hogy Németország döntő események előtt áll. A krízis elérte tetőpontját. A Wolff-ügynökség azt jelenti, hogy a tegnapi koronatanácsal kapcsolatban a császár ma több órás tanácskozást folytatott a függő kérdések megoldásáról a kancellárral. A császár parancsára a trónörökös holnap megérkezik a császár részéről tervezett döntés megbeszélésére.

Budapest, július 11. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: Hír szerint a kancellár már szombaton beadta lemondását.

Utódjául Bülow herceget említik, akinek kinevezését a szociáldemokrata párt és minden párt szívesen fogadná.

A császár még nem fogadta el a lemondást. A döntésnek még ma meg kell történni.

Berlinből jelentik: A válságban döntés nem történt. Hír szerint a kancellár tegnap délután benyújtotta lemondását.

Hantos Elemér államtitkár lesz.

Budapest, július 11. (Saját tudósítónktól.) Pénzügyi politikai államtitkárrá Hantos Elemért fogják kinevezni.

Az osztrák esküdtek visszaállítás.

Budapest, július 11. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: A Reichsrat elhatározta, hogy az esküdtszék november elsejétől fogva megkezdi működését.

Meghallgatják az ausztriai pártok kívánságait.

Budapest, július 11. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Az alkotmány jogi bizottság kebeléből 15 tagu albizottságot választanak, amelyben minden párt képviselve lesz, azon célból, hogy minden egyes pártnak kívánságait megállapítsák.

A Dnyeszternél kiújult a harc.

Budapest, július 11. (Saját tudósítónktól.) A Wolff ügynökség jelenti: Nyugaton helyenkint fokosott túségégi tevékenység. Keleten a Dnyesztertől délre a német és magyar osztrák csapatok a Lomnicsa mellett ismét harci érintkezésben vannak az oroszokkal.

Nagy változások várhatók a német alkotmányos életben.

— A kancellár iránti bizalom megingott. —

Budapest, július 11. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: Ma délelőtt a birodalmi gyűlés palotájában nem folytak tanácskozások. Minden oldalról beakarják várni, a császár elhatározását, amely — amint felteszik — a ma délelőtti minisztertanácson megtörtént. A minisztertanácson a trónörökös is résztvett. A trónörökös megrögzöttségével kapcsolatosan egyetértőleg elismerik, hogy a közelben álló változások oly mélyen nyulnak be a német alkotmányos életbe, hogy a császár a trónörökös megkérdése nélkül nem akarja meghozni a döntést.

Münchenből jelentik: Herling gróf ma Berlinbe utazott. Ezt azzal hozzák összefüggésbe, hogy ő lesz a kancellár utóda.

Berlinből jelentik: Most már a centrum párt is a kancellár ellen fordult. A centumpárt elnöke levelet intézett Bethmann-Hollweghez, amelyben kijelenti, hogy a párt megvonja bizalmát a kancellártól, ha továbbra is megmarad eddigi álláspontjánál.

Az amerikai hadsereg szervezése.

Budapest, július 11. (Saját tudósítónktól.) Washingtonból jelenti a Reuter ügynökség: Wilson proklamációt bocsátott ki, hogy augusztus 5-től kezdve az összes nemzeti légiókat beosztják az amerikai hadseregbe, ahol tényleges szolgálatot kell teljesíteniök.

Az oroszok negyedmillió embert veszítettek az új offenzívában.

Budapest, július 11. (Saját tudósítónktól.) Lugaából a Secolo jelenti: Galiciában döntést várnak az oroszok. Másfél millió főből álló orosz hadsereg áll ott harcban. Veszteségük óriási, július 8-ika óta egy negyed millió embert veszítettek. A Sisona magaslaton 18 ezer orosz hulla feküdt.

A francia kormány a béke ellen.

Budapest, július 11. (Saját tudósítónktól.) Zürichből jelentik: Legutóbb egy francia kerületben 250 embert békepropaganda miatt letartóztattak. Párisban késszültségek cirkálnak, hogy a béke-törvényeket megkérdőjelezzék.

Konstantinápoly eredménytelen bombázása.

Budapest, július 11. (Saját tudósítónktól.) Konstantinápolyból jelentik hivatalosan: Konstantinápolyt 10 ikére virradó éjjel 2 repülőgép bombázta. Jelentéktelen kárt okoztak.

Élénk harcok a Kárpátokban.

Keleti harctér. Budapest, július 11. (Hivatalos.) A Kárpátokban az élénk harci tevékenység tart. A Dajestertől délre a szövetséges csapatok végrehajtottak harcmozdulataikat anélkül, hogy az ellenség zavarólag lépett volna fel. Egyébként nincs különösebb esemény.

Ólasz harctér. Budapest, július 11. (Hivatalos.) Az Isonzó mentén az ellenséges ágyutüz helyenként erősödött.

Délkeleti harctér. Budapest, július 11. (Hivatalos.) Változatlan. A vessérkar főnöke.

Ujból demokratá kormány Kinában.

Budapest, július 11. (Saját tudósítónktól.) Rotterdamból táviratozzák: Washingtoni jelentés szerint Kinában ismét visszaállították a demokratá kormányt.

A németek nagy győzelme az Ysernél.

Visszavetették az ellenséget a folyón.

Berlin, július 11. A nagyőshadvezetés jelenti:

Nyugati harctér.

Rupprecht bajor trónörökös vezértábornagy hadserege. A harcvezető tengerészeti gyalogság részei a tengerpart és Lombartsyde között tervszerű hatáson túsélőkészítés után rohammal elfoglalták azokat a védelmi műveket, amelyeket a franciák erősen kiépítettek a rövid idővel eszelőtt az angolok átvettek. Az ellenséget az Yseren át visszavetették. Több mint 1250 foglyot, köztük 27 tisztet szállítottunk be. Az angolok veszteségével az erősen szűkített területen a tenger s a folyó között nagyon súlyosak. A szármányt még nem állapítottuk meg. Repülőink a heves vihar dacára a legújabbak nyebb módon ismét hozzájárultak a nap teljes sikeréhez.

A nyugati harcvezetés többi hadseregénél esős idő folytán a harci tevékenység mérsékelte határok között maradt. Szász, rajnai és gárdsosapatunknak Rijnánél, az Argonnes-októl keletre s a Maas és a Mossi között végrehajtott vállalkozásai jó eredménnyel jártak.

Tervszerint folgnak hadmozdulataink.

Keleti harctér.

A Keleti tenger és a Fekete tenger között nem folyt nagyobb harci tevékenység. A Dajestertől délre hadmozdulataink eddigi tervvelak szerint folytak le.

Macedóniai front.

A Dajran tótól keletre bolgár porciós osztagok megsemmisítettek egy angol őrsőt. A Strama-síkságon az angol társaság több helyiséget felgyújtott.

Ludendorff, első főszállásmenter.

A főváros üdvözli és támogatja a kormányt.

Budapest, július 11. (Saját tudósítónktól.) A székesfőváros ma délután megtartott közgyűlése határozati javaslatot fogadott el, amely kimondja, hogy üdvözlik az új kormányt és törekvéseiben támogatni fogják.

Az angol kormány a kancellárválságról.

Budapest, július 11. (Saját tudósítónktól.) Londoni jelentés közli: Az angol kormányhoz közeli álló Mesziater Gazette írja a kancellárválságról: Az első mértékadó békekéhez vezető úton, hogy a németek megszabaduljanak nagysági hóborítástól és egészenes bírálattal gyakoroljanak kormányuk felett. Ha ez megtörténik, lehetséges, hogy az események gyorsabban következzenek egymásután.

* **Műi,** leányka és gyermek kalapok, gyönyörű kivitelben mélyen lecsökkent árcsú árakban kiadottainak. **Cziffer Imre** nagyáruházában.

A választójogi blokk küldöttsége a polgármesternél.

A tegnapi tervezett tüntető gyűlést a városháza előtt, mint megírunk, a főkapitány nem engedélyezte, s így a választójogi blokk szász tagu küldöttsége nyújtotta át a város házában a polgármesternél az általános választójogi bevezetése tárgyában készült memorandumot.

Az egész aktus teljes rendben, minden zavaráz incidens nélkül folyt le. Rendzavarás, tüntetés sehol sem történt, ami a vezetők tapintatosságának tudható be, s hogy a rendzavaró elemeket távollattartták a felvonulástól.

Az összes ülések már fél 6 óra előtt bezártak.

Negyed 6 óráután a munkások és munkások teljes rendben a Bróthy Ödön-utcán levő Munkás Otthonba vonultak, ahol már akkor együtt voltak a 48-as párti városatyák egy része, a radikális pártos tartozó vezető férfiak, a szociáldemokraták vezetői, a feministák képviselői.

Felvonulás a városházára.

Fél 6 órakor megindult a küldöttség, szert sorokban a Szent László téren át a városházára.

A menet élén haladtak dr. Stokker József, dr. Olasz Béla, Schwarz Izidor, Czeglédi Jeremiás, Csér János, Kiss Dávid, Zboray Gyula, dr. Perczel Adolf, Láng József, Szabó Károly, Boros József, Pásztor Ede törvényhatósági tagok, továbbá dr. Sarkadi Lajos, dr. Altman Jakab, dr. Katz Béla, dr. Pelle János, dr. Fried János, Pelle János, valamint a feministák és a szociáldemokraták képviselői, mintegy százhuszan.

A deputációt pár százra menő tömeg követte. A küldöttség tagjai felvonultak a városháza nagytermébe, míg a kísérő közönség a Szent László templom mellett foglalt állást s várta a küldöttség leérkezését.

A rendőrség egy kis csapata a városház előtt foglalt állást.

A rendőrség Jánossy Gyula tb. főkapitány parancsnoksága alatt ügyelt fel a rendre. Jelen volt különben az egész idő alatt Gerő Armin főkapitány is.

A memorandum átadása.

A küldöttség tagjai a díszterem padjában foglaltak helyet.

A kiküldöttek felkérésre csakhamar megjelent a díszteremben Rimler Károly polgármester, Lukács Odén főjegyző, dr. Thury László főügyész, Juricskay Béla tanácsnok kíséretében.

Stokker József dr. a választójogi blokk szószokora körülbelül a következő beszédet tartotta a polgármesterhez:

— A világháború egy szellemi folyamatot indított meg, s ez nem tartható fel többé. Az emberiség követeli az általános, egyenlő, titkos választójogot. (Ugy van!) és a népjóléti intézmények létesítését. (Helyeslések.) Elhőzta a memorandumot a választójogi blokk megbízásából, átadja a város polgármesterének a kért, pártolja a tanácsban s a közgyűlés előtt. A tanács, reméli a szószok, megérti a kor intő szavát s állást foglal a memorandum szellemében. Ha a szenvedésekkel kijutott a népnek, jusszon ki a jogokból is.

(Taps.) Ezzel átrujja az alább közölt memorandumot.

A polgármester válasza.

Rimler Károly polgármester így válaszolt a híggadi hangon tartott hatásos beszédre:

— Nagyvárad város tanácsa a gazdaságilag gyöngék fokozatos tehermentesítését programjába vette. A polgári jogok s így a választói jog legszélesebb kiterjesztésének sürgő megvalósítását már 1918-ban a sponte napirendre hozta a tanács s csak bizonyos nemzeti garanciókat kívánt. E nyilatkozatokat most is megteszi, ezért bármikor felelőssége vonható, est esztroni-osavarni nem lehet. A tanács állásfoglalását az új kormányval szemben félreírta, mert akit támogatunk, az iránt bizalommal vagyunk. Amikor a választói jog napirendre kerül, (erről most nem szól a kormány leirata), akkor színt vall mindenki, most ezen ne tüsszenek össze a pártok. Meggyugodhatnak, ha mindenkit egy meghódítanak a választói jog számára, mint én és a tanácsot, akkor testet ölt a nagy ezme. (Taps.)

A küldöttség tagjai a polgármester beszéde után teljes rendben elhagyták a városházát.

A küldöttség tagjai és a reájuk várakozó közönség ezután visszatértek a Munkás Otthonba, ahol dr. Katz Béla ismertette eljárásuk eredményét.

Majd dr. Stokker József és Pelle János felkérték a jelenlevőket, hogy eszndben és rendben távozzanak haza, nehogy valami kellemetlenség megszarja a rendet.

A Munkás Otthonból távozók egyrésze tömegesen vonult végig a Szent László téren, de a Szent László-bídnál a rendőrség nem engedte át a tömeget, mire az szétszórult.

Este 7 óra után már teljesen csendesek voltak az utcák, mint máskor.

A memorandum.

A polgármesternek átrujtott memorandum teljes szövegében a következő:

Polgármester ur!

A város törvényhatósági bizottsága foglalkozni kíván az ország új kormányának hivatalbalépésével. Választani akar, hogy támogatja-e a kormány küldetését, mely az ország sorsának intézését az általános, egyenlő, titkos választójog után a nép összeségére ruházza át. Vagy pedig erkölcsi súlyával az alkotmányreform ellenségeinek táborát erősíti.

Nem tudjuk mi lesz a törvényhatóság állásfoglalása. Azt azonban tudjuk, hogy a törvényhatósági bizottság egyik fels virilijogon csapán önmagát, a saját vagyoni előjogait képviseli. A másik fele a felnőtt férfi népszegség huzadrészenél is kisebb választóközönségtől nyerte megbízását. Ez a kiáltásos testület nem jogosult arra, hogy Nagyvárad lakossága nevében beszéljen.

Amikor az uralkodó és a kormány a múlt és jövő felelősen jelentős fordulópontján a közvélemény irányítását is figyelni akarja, akkor jusszon szóhoz a város népének a bizottságban vagy egyáltalán nem, vagy hozzá nem méltóan képviselt tulajdoni többsége. Ebben a kérdésben nem a törpe töredéket, hanem a város szorgalmas és produktív iparos és kereskedő elemét, a háborúval és konok nyomorúsággal egyaránt hőiesen küzdő szellemi és kétkeszi munkássát illeti a szó.

Az ő megbízásukból a választójogi blokkban tömörült függetlenségi és 48-as, szociáldemokrata, polgári radikális pártok és a feministák egyesülése nevében kinyilatkoztatjuk és Polgármester ur után a Törvényhatósági bizottsággal közöljük, hogy

a város polgársága törhetetlen és áldozatos szilárdasággal követeli az általános, egyenlő és a nőkre kiterjedő választójog rögtön megvalósítását. Tiltakozik minden osztály, nem, vagy nemzeti jogfosztási törekvésnek még gondolata ellen is. A tudomány érvel és a gyakorlati tapasztalat tanulságai alapján szilárd a meggyőződése, hogy a jogkiterjesztés nevelő és beájtó hatása az ország széthuzó és sorvadó erőit befelé hatalmas felleccdülésben, kifelé pedig imponálóan egységes kulturában fogja össze foglalni.

Az általános választójogot nem végező elként egyesek vagy csoportok érdekében, hanem mint az ország demokratikus fejlődésének biztos, eszthos vezető eszközét követeljük.

Vele voltaképpen az új szabadság és boldog Magyarországot kívánjuk. A demokratikus fejlődést az ország minden életnyilvánulásában. Demokratikus földreformot, mely földhöz juttatja az országos dolgozó és minden jutalomra érdemes földműves osztályát.

Hatásos népjóléti intézményeket. Emberben méltó megélhetést azoknak, akik elterítjük, testi épségük vagy munkaképességükkel együtt orvára elvesztették a háborút.

Kiszó gondoktól mentes tisztas megélhetést a szellemi munka embereinek.

Munkájában védelmet jölétat, megrokkadásakor nyugdíjat a kézi munka huzosainak. Kulturát, intenzív népoktatást, a kor színvonalán álló egészségügyet az ország minden lakosának.

Igasságos adórendszert, amely kiegyenlíti a háborús jövedelem elosztás vérlásító aránytalanságait.

Egyesóvni utat a mai méltatlan, sötét nyomorúságból a demokratikus népjóléti állam szebb világába.

Az új kormány programja ezek megvalósítását iséri. Ennek tudatában a választójogi blokkban egyesült nagyvárad polgárság és munkásság a kormány törekvéselt bizalommal tövözli és felszóltja, hogy minden ellenféles törekvéselt szemben szilárdan tartson ki a demokrácia és az egyenlő, általános választójog mellett. Ez eszthben biztosítja legmesszebbmenő áldozatoktól vissza nem riadó társogatóssáiról.

Kereskedő, ügynök, bizományos vagy árdrágító?

Árdrágító visszaélés vétsége miatt ítélt el a nagyvárad törvényezék Berkovits Bernát ügynököt 500 korona fő- és 100 korona mellékbüntetésre, mert tavaly, tehát háború idején anélkül, hogy kereskedő vagy bejegyzett cégü ügynök lett volna, közszükségletet képező 3256 kilogramm paraffin-gyertyát közvetített Tischler Mór részére.

Fellebbezés folytán az ügy a királyi táblára került, amelynek büntetőtanácsa Gálbory József tanácselnök vezetésével, (Hubay Lajos és Fekete József táblabírák, Allquander Kálmán dr. jegyző) Baróthy Pál főügyész helyettes vád és Medvigy Gábor dr. védőbeszédének meghallgatása után a törvényszék ítéletét helyben hagyta. A főszempont az volt a tábla előtt, hogy vádlott kereskedőnek vagy ügynöknek tekinthető-e.

Nem volt kereskedő, mert bár talpvédő, szongora, irógép eladásával foglalkozott, nem volt kereskedő, bizományosnak az volt tekinthető s utólag ügynöknek jegyeztette be magát, tehát nem tekintette magát kereskedőnek. Szorult helyzete nincs igazolva s az se, hogy nagy családja van.

— Hogy gyereke van? kérdi az úrnő.
A vődei ur nyolcát mondott be.
— Negy.
A szerleltet Kabos Béla dr képviselte.

Harc a negyedik moziért.

Vasárnapi számunkban ismertettük a Lezámitoló és Jelzálogbank beadványát a tervben levő negyedik mozi elayeréséért. Boros János és Siskály Jenő mostani beadványukkal erre a beadványra válaszul a következő beadványt intézték a városi tanácshoz:

Tekintetes Tanács!

A negyedik nagyváradi mozgófénykép színház létesítése dolgában a helybéli „Lezámitoló és Jelzálogbank részvénytársaság” egy újabb ajánlatot fordult a tek. Tanácshoz, mely a vasárnapi újságok révén a nagyközönség előtt is ismeretessé vált.

Nem foglalkoznánk vele, mert meggyőződésünk, hogy a tek. Tanács azon tagjai, kik az öggyel közvetlenül foglalkoznak, nyomban tisztában lesznek annak értéktelenségével, de mivel az ajánlattevő szándékkal és mindenkiféle teljes valótlansággal kritizálja a mi üzleti viszonyainkat, kénytelenek vagyunk jelen előterjesztésünkben az ajánlat által teljesen savarozott ténykörülmenyeket a magunk részéről tisztázni.

A város új szabályrendeletét későn alkotni, amelyben a jövőben létesítendő mozgóképfénykép színház jogát magának biztosítaná a Lezámitoló és Jelzálogbank részvénytársaság. Kérdést intézték hozzánk, hogy amennyiben a város negyben állapítaná meg az engedélyes mozgószínházakat a szerzett jogaink révén érlethetetlen három mozgószínház mellé kapnók meg a létesítendő negyedik mozgószínház jogát, mit fizetnénk mi a városnak?

Mi a felhívásra is olyan respektabilis ajánlatot tettünk, amely lényegesen többet jelent a városnak.

Igy felszámoltuk, hogy amennyiben a város velünk 15 éves szerződésre lép a nekünk biztosítja a negyedik színház létesítési jogát, mi kötelezzük magunkat, hogy ezért a jogért fizetünk a városnak az első 5 év alatt évenként 25.000 koronát a második 5 év alatt a három régi színházért évenként 30.000 koronát s a negyedik jogért évenként 8000 koronát, tehát összesen 38.000 koronát s a harmadik öt év alatt a régi háromért évenként 35.000 koronát a negyedikért 10.000 koronát, tehát összesen 45.000 koronát.

Ha az első öt év után a negyedik színházat meg nem építjük, a fizetési kötelezettség akkor is terhel bennünket. Ez a szerződési ajánlatunk most van tárgyalás alatt. E közben érkezett a városos a Lezámitoló és Jelzálogbank részvénytársaság első ajánlata, amelyben jelzi, hogy Bámer téri feltételek udvarán mozgó színházat ki van építeni, kéri a negyedik engedélyt, amiért a várost színházának jövedelméből persze nialaliter részesíteni fogja. Majd jött most az az újabb ajánlat, mely már fix összeget helyes kilátásba a városnak és pedig évi 10.000 koronát öt éven át évenként 1000 korona emlékedéssel.

A tényállásnak a rövid és objektív regisztrálása után rátérünk arra, hogy a Lezámitoló bank megvádol bennünket ajánlatában azzal, hogy mi monopoliumot erőszakolunk. A fentiekből kitetszik, hogy Nagyvárad városa akarja a monopoliumot. Mi soha ilyen előreláthatóan hia lépést nem tettünk. A városi tanács köréből két ízben felhívást intézték hozzánk, ezekre természetesen reflexként tartalmat komoly tartalmat ajánlatokkal. Hogy ezekben a magunk érdekeit is szeretőnk biztosítani, és a legtermészetesebb valami. Ugy tudjuk a Lezámitoló és Jelzálogbank sem áll altruista alapon a legalább is igyekszik jó üzletet

csinálni „földrajzilag” szólva akár Lombardia akár Kincsmatografia térségébe kalandozik.

Mi nem kérjük a negyedik mozgó engedélyt, pedig nekünk ez a kegyerület, minket felhívtak ajánlattevőre, a Lezámitolóval senki sem hívta fel, nem is kenyere, mégis tett ajánlatot s vaj dühvel ront nekünk képzelt konkurrensének.

Ki fizet többet?

Ha erről van szó ki kapja meg majlan a negyedik engedélyt, a döntésül két év esik súlyosan a latba: ki a hivatalosabb rá és ki fizet többet?

Nem vagyunk szerénytelenek, ha azt hisszük, hogy mi vagyunk a hivatalosabbak arra, hogy a mozgó színház kultúrát a városban tovább fejlesszük az általunk már kipróbált és bevált uton és nem a Lezámitoló bark, melynek az csak egy amolyan „próbasszerencse” epizód tiszti vállalkozás lenne, főleg, azon célból, hogy Bámer téri telkének udvarát is kihasználja.

De hagyjuk a kultúrát, hanem elterveit számoljunk! Így kiált fel a Lezámitoló. Helyes, számoljunk! De ne úgy mint a Lezámitoló teszi, hogy csak a saját ajánlatát részletesen s a miénket teljesen kihallgatja. Mi szembe fogjuk állítani a kétfőt, hogy szembevetés legyen a különbség a hogy kitűnjék, hogy valóban mi a városi pénztár érdeke, melynek megvédelmére egyszerre oly bevesten száll nekünk a Lezámitoló. El beadványuk elején már ismertettük ajánlatunkat, mely szerint, ha megkapjuk az általunk nem kért, de nekünk fokussát negyedik mozgó létesítési engedélyt: egy 15 évre szóló szerződésben, kötelezzük magunkat arra, hogy az első öt évben évenként 25000 koronát, a következő öt évben évenként 38000 koronát, a harmadik öt évben évenként 45000 koronát fizetünk a városi pénztárba. Ezzel szemben mit ajánl a Lezámitoló? Ha megkapja a negyedik engedélyt a megvadás napjától kezdve évenként 10000 koronát, mely összeget az első öt évben 1000-1000 koronával emeli, míg a 15000 koronát eléri, ettől az időtől kezdve pedig, amle a színház leu áll, fizeti tovább az évi 15000 koronát.

Méltóságosak a kivonás művelésének egyszerű alkalmazásával megállapítand, hogy mely ajánlat kedvezőbb a városi pénztárra nézve.

De most aztán némi tere kiálkozik a kombinációnak is. Kétségtelen, hogy a mi meglevő három színházunk létesítési jogát bármicó szabályrendelettel akkor is a város a szerzett jog alapján érinteni nem lehet. Így tehát csak a negyedik jog honorálásáról lehet szó. Ha mi kapjuk a negyedik engedélyt, fizetjük a jelzett tekintélyes summat. Ha a Lezámitoló kapja, fizeti az ő lényegesen kevesebb ezert, mi azonban nem fizetünk egy fillért sem, ellenben a három színházunkban játéunk s bizonyára lez módunk arra, hogy művészi programokkal tulszárnyaljuk a kezdő vállalatot s a közönség előttünk oly becses párfogásait és érdeklődését továbbra is magunknak biztosítuk. Így az új vállalat hamar előforhat s a városi pénztár könnyen két sebt köiül a földre ülhet.

A Lezámitoló mozgószínház még nincs kész. Egyelőre csak terv. Láttunk mi már nagyobb bankokat is, melyek legezabb terveket kegytelenség voltak igen hamar odidobni a konjunktúra moloch jának.

Koncedáljuk, hogy megkapja az engedélyt és felépíti a színházat. Az ismert építkezési viszonyok és anyagbeszerzési nehézségek mellett ebből, ha nyomban hozdáltnak az építkezéshez, két év előtt alig lehet valami.

Ez a két év pedig tisztán 50000 korona veszteséget jelent a városi pénztárra nézve, az építkezés további elhalasztása pedig még többet, mert ha mi kapjuk az engedélyt anél-

kül, hogy a negyedik színházat megépítjük, már rögtön az első öt évben évenként 25000 koronát fizetnek a városi pénztárba, a Lezámitoló azonban csak a színház megnyitásától kezdve fizetne.

Tekintetes Tanács! Ismételtan hangsúlyozzuk, hogy mi nem kérünk semmit, szívesen álljuk a tisztas konkurrenciát, pláne ha az akár a városi pénztár, akár a kultura érdekelt szolgálja. — Komolyan kijelentjük azonban, hogy éssze a város iránti hűlőnk, kötelességszerűleg a főnök tehető áldozatkészséggel rendelkezésére állunk a tek. Tanácsnak akkor, ha a mozgófénykép színház városi jövedelmesség kérdéseinek olyan megoldásába kíván bennünket bevonni, amely a városi pénztár haszna mellett a mi jogos érdekeinket sem sérti.

A jászóvári premontrai kanonokrend tiltakozása.

A jászóvári kanonokrend társházi és tagjai a következő tiltakozást küldötték bennünk a rendházban történt sajnálatos inzultus ellen:

A jászóvári premontrai kanonokrend tagjai, névszerint a középponti rendtagok tanácsa, a hittudományi főiskola, a konvent, a jászói esesperesi körület, a budapesti, szent Norbertől nevezett hittudományi és tanárképző főiskola, a leleszi konvent, a kassai társház és főgimnázium, a kassai kir. konviktus, a rozsnói társház előljárói, tagjai, illetőleg tanárai, egyik érdemes rendtársunknak, Szilágyi Dózsa rendi tanárnak a közelmultban, Nagyváradon de Pász Sándor, rendjét és katolikus hitét elhagyott tanár részéről történt durva és minősíthetetlen megtámadatása alkalmából, s a felháborító inzultus megtörténte felett mély fájdalomunk és megbotránykorásunknak adnak, a nyilvánosság előtt is kifejezést: A példétlan s a kanonokrend életében megtörlethetetlennek tartott, a művelt emberek között lehetetlen inzultust a legmélyebben elítélik és megbélyegzik.

Jelen tiltakozó nyilatkozatunkat a rend prépost prelátusának kötelességszerűleg bemutatunk s az ő belségezésével a nyilvánosság tájékoztatása és a felháborított katolikus közönség megnyugtatósa végett közreadjuk.

Jászóváran, 1917. július hó 1.

A rend fentebb felsorolt társbázaianak, illetve közintézményeinek nevében és megbízásából: Novotny Alfonz s. k. rendi perjel a jászóvári hittudományi főiskola igazgatója, Dr. Wentko Jusztin s. k. esperesi plébános, Karsai Ervin s. k. a budapesti Norbertinum kormányzója, Dr. Kussinszky Arnold s. k. leleszi házfőnök, Szabó Adorján s. k. kassai házfőnök és főgimnáziumi igazgató, Szapasi Géza s. k. a kassai kir. konviktus kormányzója, Kiss Kólos s. k. rozsnói házfőnök és főgimnáziumi igazgató, Fabián Imre s. k. a váradszentmártoni társház főnöke.

Önálló varróleányok

jó fizetéssel felvétetnek
a Flegmann cégnél

* Pótvizsgára előkészítő: ötödiket jó eredménnyel végzett gimnáziumi tanuló. Védőkre is kimegy. Cim a kiadósan.

Buna János dr. énekel a táblán.

Lehet nótával is igazatni.

Buna János dr., a szociálszemű ügyvéd és törvényszéki román tolmács tegnapi délután kapott a királyi táblára, ahol Popeszkú János és társai igazatási büntetésben lett volna hivatalos funkciója. Germanofol és erősen nemzetiségi színezetű tolmácsnak is ismét szorgalmasan és várt, de a vádlottak nem jelentek meg.

A királyi tábla büntető tanácsa Gálbory József tanácselnök vezetésével (bírák: Fevete József és Hubay Lajos, jegyző: Alliquander Kálmán dr.) mégis letárgyalta ezt az igazatási büntetést. Arról volt szó, hogy tavaly, mikor az oláhok betörték Erdélybe a székelyek menekültek előlük, egy vasárnap Odvas községben Popeszkú János, Krasován János, Krasován Tódor és Dubrestyán Demeter lúts a falu közelméjében. Itt idegülték, mikor a bíró elment előlük, még dalolgattak is. A nóta szövege felkeltette a figyelmét a bírónak, aki maga is oláh ember és aki jóakarólag írtatta a dalokat:

— Nem szabad ilyen komoly időben nótázni és ilyen nótát énekelni. Most törték be az oláhok, lábjáték a menekültek!

Ezre a négy ember, akik egyik tanu vallomása szerint olyan részegek voltak, mint a d'zsucok, bírtelen felállottak és a követhető nótával felélték a figyelmestetőre:

Romania mama dulce,
Jeu de aice nu me duke,
Tu rumunye nu purta frica de nime,
Tu rumunye, nu te teme de nimice.

A bíró jegyzeteket csinált a nótáról, s feljelentette a bíróságot, akiket a törvényszék 1—1 havi fogháza íelt nyilvános helyen elkövetett nemzetellenes igazatásért. Felbízott folytán tárgyalta ezt az ügyet a királyi tábla büntető tanácsa és az iratok ismertetése után

Elnök: Felkéri Buna János dr. tolmácsot fordítsa le a nóta oláh szövegét magyarra.

Buna János dr.: (fordít).

Románia édes anya,
Én innen nem távozom el,
Te román, ne ijedj meg,
Te román, ne félj semmitől.

Elnök: Az ügy törvényszéki tárgyalásánál a védő elvett egy varsses könyvet s egy ilyen kezdetű verset olvasott fel, mely Vulkán József költeményei közül való, de csak az első sor hasonló, a szöveg többi része más. Odvas faluban se ismerik ezt a verset, mely Bazarabia elvesztését siratja. An inermicélt nóta szövege egészen más, de senki nem mondja el.

Baróthy Pál főügyész helyettes súlyosbítását kéri a büntetésnek. A hely és idő, ahol és amikor elmondta a vádlott, ezt in dokolják.

Gáspár Miksa dr. védő szerint a bíró vallomása nem vehető figyelembe, ő is részeg volt. Ilyen dal nincs, nem ismerik sehol, de ha énekeltek volna le, nem államelle es. A bíró a választásból kifolyólag haragos volt a vádlottak. Felmentést kér.

A királyi tábla a törvényszék ítéletét

helybenhagyta. Ebből szóval, de nótával is lehet nemzetiségi gyűlöletre igazatni s ez a nóta az akkori helyzetben erre alkalmas volt.

A nóta azt fejezte ki, hogy akkor ők Románia fiainak vallják magukat, közösséget vállalnak vele s jöhetnek az oláhok bátran be, ők segítségükre sietnek.

Az ítélet ellen a főügyész helyettes és védő semmisséget jelentettek be.

A tárgyalás befejezése után Gálbory József tanácselnök elmenőben megkérte Buna János drt, énekelje el a nótát, mire észszetálló ügyvédünk kellemes hangon olvasdózan elénekelte a Románia mama dulcesét. De már a második sori nem tudta.

Pedig az lenne az érdekes, meg a második strófa, mondta az elnök

Az urhatnám „Hangya“.

Tapadt a mérleg, tönkrement a boltos.

Ugy történt, mondja vallomásában Csathó Béla, a Hangya szövetkezet főellenőre, hogy beállított hozzánk egy vidéki atyafi. Előadta, vagy kerülgetés után, hogy Csokalyon a Hangya szövetkezeti főnökjénél a boltkezelői állás megüresedett, s ő azt szeretné elnyerni. Veress Istvánnak mondta magát, akinek ötvenezer korona értékű ingatlana van, de azt elhallgatta, hogy kölcsönköltél túl van terhelve. Elfogadják ajánlását s Veress, aki megunt a paraszti életet, felespolt boltosnak 1915 októberben s mérte a sői kerdőrt, a szegfűszegét meg négyért.

Már 1916 februárjában, mikor a főellenőr kintjár: Csokalyon, gyanussá lett neki az urhatnám boltos. A bolt üres volt, a jövedelem kevés. Hirtelen rovacosolást tartottak s ekösből észrevette, hogy Veress cseppet se törődik a fenyegető leleplezéssel és a munkával, hanem gyakran be befordul a boltba s jókat hus a pálinkából. Az se lepte meg, hogy megállapították, mennyit sikerasztott.

— Elismerem, vallotta be akkor, hogy elkezdtem a páz, de van Nagyszalontán földem, vegyék azt el, s hagyjanak a boltban továbbra is.

A főellenőr eütarzott Nagyszalontára, megnéste a telekkönyvet s úgy találta, hogy az ingatlanon sok az adósság. Beszárták hát a boltot s feljelentették Veress Istvánt sikasztás miatt.

A királyi törvényszéknek Seress Barna tanácselnök vezetésével ítélező büntetőtanácsa (Sztachó Károly és Tótsai Imre dr. bírák, Tóth Kálmán dr. jegyző) előtt Veress István, aki urnak esapott fel s a máséban gazdálkodott, beismerte, hogy leltár mellett vette át a boltot s tényleg 9696 korona hiányosít a pénztárból. Ő azt nem tette el, hanem elméie, még a saját vagyonát is, mert rossz volt a mérleg, tapadt is s ő egy deka helyett mindig 3 és fél dekát mért ki mindenből. Egy évig kezelte a boltot, 2—3 naponként számoittatták meg, más ellenőrzés nem volt. Nem igaz, hogy részegedta a pénzt s csak mérte a portékát. Soha a raktárban s a boltban nem léltároztak, ezért törtéshetett a baj.

Csathó Béla főellenőr: kijelenti, hogy ilyen elmérés nem lehetséges.

Ebből János szakértő kereskedő kijelenti, hogy a bíróság elé helyezett szövetkezeti mérlegén a könyvekkel megállapítható forgalom mellett nem lehet 10000 koronát elmérni egy év alatt. A mérleg kicsit rossz, mint minden bolti mérleg. Tévedni azonban nem a saját, hanem a más (a vevő) kárára lehetett s úgy lehetett mérni, hogy ne maradt, hanem a vevőt csalja meg. Ha cukrot mért volna egész éven át a saját mérlegén, akkor 1—2 dekát vérs évente 2—300 koronát mért volna el, és nem 10000 koronát. Az őszinte szakértői vélemény ugyancsak tetézett a bíróságnak.

A tanúk igazolták, hogy nagy összejevetések voltak a csokalyi szövetkezeti boltban Veresséknél. Vigan éltek Veressék, oda járt az intelligencia, különösen az oláh pap, s nagyban sördötek, de pálinka is szerepelt az ivásoknál.

Sztachó Károly bíró: Mit ivott Veress, pálinkát vagy rumot és konyakot?

— Mindegy volt, egyforma drágán adtuk a pálinkát is, a rumot is. Felváltva ittuk.

Tanúk vallják, hogy a vádlott neje is ott lógott a boltban mindig. A lány, Veress leánya a diványon ült és eszegett, s mint a főbíró vallotta, egyszerre hat ruhát csináltatott az apja neki. „Gyönyörű szépek voltak a ruhák”, mondta a főbíró.

Medvigy István királyi ügyész vádbeszéde és Bán Miklós dr. ügyész védbeszéde után a törvényszék 8 havi börtönrre íltte Veress, aki felbízott az ítélet ellen.

A repcetermés záralá vétele és ára.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala a magyar kir. Ministeriumnak 1225—1917 M. E. számú rendelete értelmében az 1917 évi repcetermés záralá vétele és legmagasabb árának megállapítása tárgyában következőket hozta az érdekeltek tudomására.

Az 1917 évi egész repcetermés idejéve a vadrepce is, a közszükséglet előszerű biztosítása érdekében záralá vételeit, kivéve a terménynek azt a részét, amelyre a termelők saját gazdaságában vetőmag céljára szükségük van.

A záralá vett termés másnak mint a haditermény részvénytársaságok el nem adható, mindazok a termelők, akik az 1917. évi repcetermés a Haditermény részvénytársaságnak (Budapest V., Medár utca 9.) átengedik mind a eladott 100 kilogramm repce után a Korpa Központ részvénytársaság szövetkezésével a kormány által megállapítandó ár ellenében 30 kilogramm repce pótlására tarthatnak igényt.

Repce, vadrepce szállítása vasúton, hajón gépkocsin, szállítási igazolvánnyal történhetik.

A repce legmagasabb ára az 1917 évi mértékárúként (100 kilogram) tiszta súlyra következésképpen állapított meg: Káposzta repce tekintetében 90 korona. 2. Répa repce tekintetében 86 korona. 3. Vad repce tekintetében 45 korona.

Az 1917 évi termésből származó repcemagot és vadrepce, a jelen rendelet hatályának ideje alatt a megállapított legmagasabb áránál drágábban árusítani tilos.

Ki jelen rendelet rendelkezéseit megszegi, kitérését követ el és hathónapig tartódnét elzárásai és 2000 koronáig terjedő pénzbírsággal büntetetik.

Nagyvárad, 1917 július 11.

Rendőrfőkapitányság.

HIREK

* A veszprémi püspök kinevezése. Megittuk, hogy őfelsége dr. Rott Nándor esztergomi prelátnak kanonokot, a központi papnevelőintézet rektorát nevezte ki veszprémi püspökké. Ugyanakkor jelentük azt is, hogy a kinevezés publikálása csak néhány hét múlva fog megtörténni. Most már ez is megtörtént. A hivatalos lap tegnapi száma hossa a következő legfelsőbb kérésiratot:

Vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterem előterjesztésére dr. Rott Nándor pápai prelátnak, esztergomi főszékes-egyházi kanonokot és a budapesti központi papnevelő intézet kormányzóját veszprémi püspökké kinevezem.

Hadszintér, 1917. évi május hó 16. ár.

KAROLY s. k.

Jankovitch Béla s. k.

* Katonai kitüntetések. A hivatalos lap közli, hogy a király legfelső dícsérő elismeréssel tüntette ki Faragó Géza és Rejtő Márton 101. gye. bel. tart. hadnagyot és Schwarz László 4. honvéd gye. bel. főhadnagyot.

* Katonai áthelyezés. A király Antal Miklós 37. gye. bel. tart. hadnagyot a hivatásos állományba helyezte át.

* Méhésztanfolyam lelkészek, tanítók és hivatalnokok részére. A földművelésügyi miniszterium kirendeltségének Tisza Kálmán téri telephelyén tegnapelőtt nyitotta meg Márkus Tibor dr. miniszteri fogalmazó az idei első, lelkészek, tanítók és hivatalnokok részére rendezett méhésztanfolyamot. Rövid, ismétlés és szakzsűrű megnyitója után Nemes Győző a kiváló méhésztanár vette gondjába a 37 főből álló lelkes sereget, amelyet 5 fog oktatni ismert buzgalomával és szakértelmével. A tanfolyam nagy remények között indult meg.

* Petry Gyula halála. Petry Gyula főreáliskolai tanár megdöbbentően tragikus halála az egész országban mély és őszinte részvételeket kelteit s az igaz fájdalom érzetét váltotta ki az előkelő társadalom minden rétegéből. Ez az természetesen is, mert az elhunyt jeles tanár egy negyedszázadon át szerezett tanára volt Nagyváradi ifjúsága egy részének, akik csak halálával gondolhatnak rá. A gyászbeszéd által mélyen sújtott hitvev és családtagok tegnap sokan keresték fel részvételükkel. A főreáliskola és a Nagyváradi Tanközpont épületeire kitűzték a gyászlobogókat. A temetés ma, osztrákországi délután 4 órakor lesz az Uri utcai gyászházban. A temetésen a tanári kar, az ifjúság, az evang. nőegylet, a Patronázs-egyesület testületileg vesznek részt. A temetésre vonatkozólag a következő felhívásokat bocsátották ki:

Ezúton hívom fel a főreáliskola tanulóifjúságát, hogy Petry Gyula tanár ur temetésén részt vegyenek. A tanulóknak ma délután 3 órakor gyűlnek a főreáliskola épülete előtt a Körös parton, ahonnan testületileg vonulnak a temetésre. Az igazgatóság.

Felkérem a Patronázs-egyesület összes tagjait, hogy ma délután 4 órakor a Petry Gyula temetésén testületileg megjelenni szíveskedjenek. Tordai Molnár Géza.

* Lopások a Félixfürdő uszodájában. Annak a tarthatatlan álleponak, hogy a Félixfürdő uszodájának egyes kabinjai nem zárhatóak, mert a kulcsok hiányoznak, már jelentkeznek bizonyos károkozások. Két pénzügyőri tisztifelöl fordult a Félixfürdő uszodájában s az egyiknek óráját és óraláncait és 70 korona készpénzét, a másiknak 400 korona készpénzét vértelenül lopták el ismeretlen tettesek. A lopásról jelentést tettek a csendőrségnek, egyúttal káráik megtérítését kívánják a fürdőkezelőktől.

* Koszorúmegváltás. A Biharvármegyei Népkövelési Egyesület nagyvessényeségi tagjának: Petry Gyula főreáliskolai tanárnak emlékére, koszorúmegváltás címén, a Biharvármegyei hadbavonult tanítók és családjaik javára 25 koronát adományozott.

* Adományok a Kath. Növendők Egyesület céljaira. Grósz Béla nagyprépost 280 koronát, Karácsonyi Teréz 80 személyes uszonát az Anyák körében. Fleisz Mihályné a Napközi Otthonnak 4 koronát, anyai és csecsemővédelmi célokra havonta 2 koronát adományozott. A kegyes adományokért ezúton mond hálás köszönetet az Elnökség.

* Kincstári lovak árverése. A Biharvármegyei Gazdasági Egyesület hivatalos lapjában hírt adott arról, hogy az ország területén lévő hadi lókorházakból a hadvezetőség lovakat fog a gazdák számára árverés alá bocsátani. Hírt adott arról is, hogy ez ügyben a vármegye alispánja közbejött azért, hogy ezen állományt kontingentálják és hogy a Biharvármegye részére szánt lovakat köldje a hadvezetőség a vármegye székhelyére és itt árvertesse azokat, nehogy a gazdák ki legyenek téve annak, hogy a vármegyei gazdasági bizottság szempontjából figyelembejöhessen Békéscsaba, Hajdúszoboszló és Hajdúszomszombán az árverés hiába menjenek el. Ma megjött a földművelésügyi miniszter távirati válasza, hogy a vármegye kérését nem tejesítheti és az árverések az eredeti terv szerint e hó 15-én fognak nem csak a fenti, hanem a többi lókorházakban is megtörténni. Az erre vonatkozó rendelkezések ma mentek ki a főszolgabírókhoz, illetőleg Nagyváradi városát illetőleg a városi tanácsokhoz, tehát addig is, míg a hatóságok a közértesítéssel gondoskodnak, az érdekeltök az illetékes főszolgabírói hivataloknál, illetve Nagyváradi város tanácsánál nyerhetnek tájékozódást.

* A kamara értesítései. A császári és királyi hadügyminiszterium Abt. 18. No. 31552. leirata alapján közöljük, hogy a nevezett miniszterium nagyobb mennyiségű alsóköpenyeg, újjas mellényt, különféle szövetszatyagokból s azonkívül teli "fehérnemű", szettelt és bősáphát szándékozik beszeresni. Az egyes fajták mintái készpénz ellenében Brunn am G. birgeben az Abt. für Bekleidungsministerie kaphatók. A mintával ellátott ajánlatok a Beauftragter der 18. Abt. des Kriegaministeriums Wien II. Kaiser Josef Strasse 15. minél előbb nyújtandók be. A fentieket az érdekeltök tudomására hozzuk.

A keresek magyar királyi miniszter urnak 10455—1917. VI. C. sz. leirata alapján van szerződés az érdekeltök tudomására hozni, hogy a nevezett miniszter a fenti rendelkezést a fordítókész és asszisztendők felajánlása tárgyában megkötötte, mely rendelkezést a kamaránál a hivatalos órák alatt megtekinthető. Nagyváradi, 1917. július hó 9. A nagyváradi Kereskedelmi és Iparkamara: Sztarill Ferenc sk. elnök h. Dr. Sarkadi Lajos sk. titkár.

* Betegtoló kocsi megvételre kerestetik. Patrányi Ferenc, Csengeri utca 2.

* Kisebb lakóház 90 öles felken udvarral eladó. Csóka Gizella, Velezcei part 21 szám.

* Ujságkihordónóket felvesz a Tiszántúli kiadóhivatala.

* Inteligens szerény árvalány házveretől vagy gazdasági állást keres. Külföld és belső gazdaságban járta. Cim a kiadóban.

* Kerestünk egy gépirómót állandó alkalmazásra. Akik a gyorsírást tudják, előnyben részesítünk. Folyamodványok addigi gyakorlat és fizetési igény megjelölésével a Nagyváradi város villamos műve címre keretnek.

SZÍNHÁZ

Heti műsor:

Csütörtök: Vasgyáros. (Kassits Eszter bucsuja)

Péntek: Luxemburg grófja. (Rákosi Ferenc bucsuja)

Szombat délután: Mágóás Miska 50 ik előadása.

Szombat este: Az ezred spja. (Sik Rezső bucsuja)

Vasárnap délután: Az aranyember.

Vasárnap este: Csárdászirálynő. (Szabó Margit bucsuja)

Kovács Márta bucsuja. Tegnap este bucsuzott el a nagyváradi közönségtől Kovács Márta, a közkedvelt koloratúr énekesnő, aki rövid egy évi titláta alatt teljes mértékben kivívta magának a közönség szeretetét és elismerését. Sajnáljuk Kovács Márta távozását, hiszen olyan ritkán kapunk énekesnőt, aki énekelt is tud. Kovács Márta tudott énekelt, terjedelmes, de szellett belhízelgő és csiszolt hangnnyaga a legújabb partitúrában is szépen érvényesült. Bucsuját a Gólemben tartotta, a Mirjam szerepében, amely teljesen az ő egyéniségéhez és tehetségéhez illik. Bucsuja kedves volt, virágkoszort és virágot kapott hálás váradi tisztelől.

Kassits Eszter bucsuja. Ma este Ohuet Vasgyárosra kerül színpadra, Clair szerepében Kassits Eszterrel, a színház fiatal drámai művésznőjével, aki ez estén bucsuzik a közönségtől.

Pénteken a Luxemburg grófja. című közkedvelt operetta kerül színpadra, amelyben Rákosi Ferenc, a Szilgigeti színház társulatának népszerű komikusát tartja főszereplőjét.

Sik Rezső bucsuja. Sik Rezső, a színház kiváló művésze, aki kilenc éven át volt a Szilgigeti színház tagja, a hét szombati este tartja bucsufelépítést az Eszterpataki című operettben. Mielőtt értesülünk, a város közönsége ez alkalommal meleg üdvözlőkkel vesz búcsút kedvelt művésztől.

Az Aranyember. Jókai Mór híres drámája legközelebb vasárnap délután kerül színpadra.

A karszemélyzet bucsuja, mint azt máig megittuk, a jövő héten szűnik le. Szívesen kerül egy kitűnő énekes vigjáték: Lupácus vegabundus, amelynek keretében érdekes kabaréelőadás folyik, amelynek dr. Tóth Kálmán, Török Margit, Csillag Erzsike, Bitari Sándor és S. Zsigmond Anna lesznek a résztvevői.

URANIA mozgó- színház	Csütörtök
	A fekete Pierot dráma 4 felv.
Az előadások vasárnap d. u. 8 órakor, hétköznap 5 órakor kezdődnek.	

APOLLO mozgó-színház

Csütörtök

A X. iszonyó csata

Az előadások vasárnap d. u. 8 órakor, hétköznap 5 órakor kezdődnek

VIGADÓ mozgó-színház

Szombat, vasárnap

Uj műsor.

Az előadások vasárnap d. u. 8 órakor, hétköznap 5 órakor kezdődnek.

IRODALOM

Az Uj Idők utolsó száma a következő gazdag és változatos tartalommal jelent meg: „Most kél a nap”. Irta Cséthy Kálmán. — „Szállam”. Irta Farkas Irma. — „Órákora”. Irta Herceg Ferenc. — „Tíz a pasztiában”. — „Ez most az élet”. Irta Kórmócsi Mária. — „Tisztold a családodat, is cibill”. Irta Nagy Endre. — „Régi magyar műkedvelők”. Irta L. — „Régi hárfán”. Irta Majláthy György. — Idegen történet: „Az asztró”. Irta Pire Milla. — „Pillanatfelvételek”. — Románok. — Mindenféle. — A szerkesztő üzenetei. — „Holnap”. Irta Bónyi Adorján.

A „Vasárnapi Ujság” július 8-iki száma képekben és szövegben egyaránt a szokott bő tartalommal jelent meg. Pekár Gyula eredeti rajzán és a „Marquis” levelei” című fordított rajzán kívül Balta Ignációl novellát közöl, Szigimától tárcát stb. A képekben a harakterekre vonatkozó skizsák mellett foglalkozik a béke közelelt aktualitásaival is; képeket közöl az országos néprajzi gyűlésről, a szép művészeti múzeumban a régi mesterek rajzaiból rendezett kiállításból a Péterfy Sándor ünnepéről, az új osztrák miniszterelnökről, stb. A rendezési rovatok: A hábo u napjai. Irodalom és művészet, Szakkjáték, Halálössze, stb. A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedeve hat korona. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság” kiadóirodájában (Budapest, IV., Egypetem u. ca. 4. sz.)

Szent Család. E kedves, életrevaló családi folyóiratnak júliusi száma most jelent meg a következő tartalommal: A szülői ház VII. Szegedi Tanszó. — Hol vagy én B. ké? Németből: Angelus. — A szeretet apostola: Dozsockos István. — A bűntörök. Krausz Mária. — A mindig ünneplők. Blaskó Mária. — Klengesztelek. Györgyi János. — Szomorú karácsony. Ford. Trugly Margit. — Lelkiéleti útár. Megrendelhető: Győr, Kármelita rendház. Évi előfizetési ára 2 korona. Megjelenik minden hó elején.

ZENE és MŰVÉSZET.

Himnuszok a királyért.

Négy szólamu vegyes karra szövegeket és zenéjüket írta dr. Szemethy Géza.

A váradai egyházmegye e kitűnően képzettségű tagja nem ismeretlen közönségünk előtt, mert bizonyára sokan vannak még, akik visszaszámolhatnak annak a nagytehetségű papzeneszerző társadalmi és egyházzenei munkásságára, melyet különösen a Ksth. Könyv-Boleslav Antallal együtt kifejtett.

Egyházzenei műveit nemcsak a hazai, de a külföldi zenekritika is elismeréssel fogadja és állandó műsordarabjait képesik a székesegyházi énekharangok is. A valódi egyházi zenésnek, a Palestrina-utóknak állg van széles ez országban hivatottabb művelője, mint dr. Szemethy, a báránai plébános.

Ezen elsőrendű mű és zenei kvalitásai teszik őt hivatottá arra, hogy egy olyan magasztos és nehéz feladattal próbálkozzék, mint a Királyhimnusz komponálása.

Himnuszokban megteljük az éda fenégségét és magasztosságát. Megzenésítésükben nem tagadja meg egyházzenei múltját, mert nem keresi mindig a halást, hanem egyszerű és nemes dallamokat ír, melyeket valószínűleg alkalmas négy szólamu vegyes karra és mégis eléri velök azt, hogy imaszertően szárnyalnak a magasba.

Az első már ismertük, mely külön lenyomatban jelent meg a Szent-István-Társulat bizottságában és illetékes körök és a sajtó is rokonszenvesen fogadta.

A magyar népiélekek legjobban megfelel a második, mely hamisítatlan magyar ritmusával, inveciozus dallamfűzésével és művészi szólamvezetésével tűnik ki.

A harmadik nyugodt, legelőszertű menetével, könnyű és kedves melódiájával tarthat számot népszertűségre.

A himnuszok tömör vegyeskarra vannak írva és miután terjedelmük nem megy túl a kétvonalas é a sem, fiúk is énekelhetik a szoprán és altot. Betanulásuk nem okoz nagy gondot.

Egyszerű harmonisáiból is kieszendül és kiérzik az igazán jó kontrapunktikus készséggel dolgozó zenészerző, akit eddigi műveiből oly előnyösen ismerünk.

Hazafias alkalmakkor kitűnő szolgálatot tehetnek. Zongorán vagy harmoniumon játszva is hatáson érvényesülnek, azért mindenképp ajánljuk a megismerését. Annál is inkább, mert a lista jövedelem a rokent katonáké. Kapható a szerzőnél, Báránd. R. M.

Kiadó azonnal!

Üzlethelyiségek, raktárak, műhelyek, olcsóbb bér mellett hosszabb vagy rövidebb időre.

Nagy Sándor-utca 4. sz.

* **Eladó** Bethlen és Kaszárnya utca sarkán egy italmérésrel ellátott üzletház előnyös fizetési feltételekkel. Általános Tarsárköpnyár r. t. Nagyvárad, Bémer tér 2.

Szálkai kertgazdaságunkban Rulikovszky temető mellett minden délután 2—6 óra között eladunk kis és nagy mennyiségben:

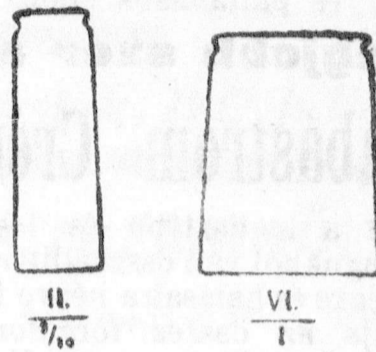
- kelkáposzta 50 fil. darabja
- nyárikáposzta 1 kor. "
- karalábe 30 fil. "
- ugorka 40 - 60 fil. "
- tök 2 - 4 kor. "
- Zöldbab 3 kor. kilója

100 koronán felüli vételt házhoz küldünk.

Telefon délelőtt 9—12 óra közt helybeli 27 szám.

NYILTÉR.

HETI ÁRJEGYZÉK:

Befőttes és uborkás üvegek megérkeztek minden kivitel és nagyságban Eladás nagyban és kicsinyben.

- Vizespohár finom csiszolt üvegből . . . -26
- Borospohár finom csiszolt üvegből . . . -32
- Sörspohár finom csiszolt üvegből . . . -80
- Vizeskanecsó finom csiszolt üvegből . . . 2-
- Borospalack finom csiszolt üvegből . . . 2-
- Cukortartó színes finom csiszolt üvegből . . . 2-
- Sótartó kristály finom csiszolt üvegből . . . 2-
- Gyümölcsállvány finom csiszolt üvegből . . . 8-
- Befőttestál fogóval finom csiszolt üvegből . . . 8-
- Vizeskészlet színes finom aranyozással . . . 5-
- Boroskészlet színes finom aranyozással . . . 4-
- Söröskészlet színes finom aranyozással . . . 4-
- Liköröskészlet színes finom aranyozással . . . 4-
- Tésztákészlet finom majolika színezéssel . . . 5-
- Kávékészlet színes finom aranyozással . . . 10-
- Teakészlet színes finom aranyozással . . . 10-
- Mocakészlet színes finom aranyozással . . . 10-
- Mosdókészlet színes finom diszítéssel . . . 13-
- Rébdőkészlet színes finom aranyozással . . . 40-

Szent Antal szobrok, Mária szobrok, Szentelt vitzartók minden kivitelben kaphatók. Megérkeztek

Ronyha felszerelési áruk. Főzőedények. Táblaüveg. Porcellánárak. Képkészítés művészies kivitelben. Ablaküvegezés!

KOMLÓS TESTVÉREK

üveg és porcellán nagykereskedés. Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz. Telefonszám 372.

Főszerkesztő: Dr. KRÖGER ALADÁR | Felelős szerkesztő: Dr. FAPP KÁROLY

Mindenféle vidéki megrendeléseket azonnal szállítunk.
Telephon 92. sz.

Szélőtől, hidegtől
kifujt

vörös arcra és kézre
továbbá szepiő, miteszer
és pattanások ellen

legjobb szer az

Alabástrom Crème,

mert a legtisztább és legjobb anyagokból van összeállítva, minőségre és hatásaira nézve felülmulja az összes forgalomban levő készítményeket. Kétféle minőség van nappali és esteli használatra.

1 tégely ára 1 kor. 50 fill.

EMIR-arcmosó

Törvényesen védve!

Legtökéletesebb szert bőrhámlás és sömör, továbbá izzadó, fényes, zsiros (miteres) atkás arcra naponta, ahányszor szükséges, gyapotra öntött folyadékkal megtöröljük. Az arc rögtön csodás szép lesz, mintha valami mesés lehelet finomságu harmattal volna bevonva. Az atkák pár nap alatt elmúlnak. Teljesen ártalmatlan készítmény. Óvakodjunk értéktelen utánzatoktól!

Ara üvegenként 2 K.

Ezen szerek kaphatók;

NÉMETH PÁL

„Arany Kereszt”
gyógyszertárában.

Nagyvárad, Szent László-tér.
(Városháza mellett.)

Telefon 1404. Utcai helyiség

MOCSÁRY SÁNDOR

Épület- és díszmű bádogos,
vízvezeték és villanyszerelő.

Nagy-Várad, Zöldfa-utca.
Zöldfa-épület.

Villanymotor, írógépek, karékpárok, ellenőrző kasszák és gramafonok szakszerű javítása és állandó jókarban tartása. Bronzműves, lakatos és műszerész munkák elfogadottak.

IZSAK LIDIA

**Elsőrendű
tűzőszalon**

NAGYVÁRAD,
Nagy Sándor-u. 1.
Park-szálloda épületében.
Interurbán telefon:
11-53 szám.

A Szigligeti-színház művésznőinek egyedi tűzős: átlója. Tisztításokat és átalakításokat elvállalunk. Fűzők mérték után a legövidebb idő alatt elkészítetnek.

**Vízvezeték-utcán szép kilátással
egy családnak való ház eladó.**

Felvilágosítást ad:

Dr. Imrik Gusztáv ügyvéd
Sal Ferenc-u. 15. Telefon 416.

TÜZIFA

Waggon tételben, méter számra és felvágva kapható

JENEI M. CÉGNEL

Szarvas-sor 27. Stern palota.
Telefonszám 10-13.

Megrendeléseket felvesz

BÁNYAI JÓZSEFNÉ

Sztaroveszky-u. 2. Nagyhidő
Telefonszám 14-55.

Olcsó takarmány!

Lovak, szarvasmarhák etetésére

maláta

k a p h a t ó

métermázsánként 6 K-ért.

Moskovits Mór és fia r.-t.-nál

Kolozsvári-utca 62.

Fekete-Győrösön Tenke mellett 134 kishold föld tanyával és belsejéggel, melyen szép és megfelelő lakás van, szabad kézből eladó.

Értékesítési Nagyváradon az
Általános Takarékpénztárnál.

Nagyvárad legszebb kirándulóhelye

Szent László Püspök Gyógy-Fürdő

Nagyvárad mellett

Fürdőüzem teljes!

Kénes hévvíz források természetes forrása 42°C kénes hőforrását már 300 év óta használják bámulatos gyógyhatással köszvény, csusz, csontbajok, női betegségek és más fájdalmas betegségek ellen.

500 holdas fenyőerdő közvetlen a virágos park mellett. — Villanyvilágítás az egész telepen és az összes szobákban. Nagyszobás nyári uszoda 26°C folyton befolyó forrásvízzel, uszástankó, napfürdő, homokkura. Fürdőismertetőt küld az igazgatóság.

Komzsik Alajos,
a fürdő bérlője.